

Кафедра прав людини, міжнародного та європейського права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародне публічне право. Особлива частина»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
Освітня програма	Міжнародне право
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Київ • 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «**Міжнародне публічне право. Особлива частина**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **29 Міжнародні відносини** спеціальності **293 Міжнародне право** освітньої програми Академії адвокатури України **Міжнародне право**.

Розробник: **Давиденко О.І.**, канд. юрид. наук, доцент кафедри прав людини, міжнародного та європейського права

Робочу програму розглянуто та затверджено в оновленій редакції на засіданні кафедри прав людини, міжнародного та європейського права протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Гончаренко С.В., канд. юрид. наук, професор

Схвалено Науково-методичною радою Академії адвокатури України

Голова НМР професор Гончаренко С.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Рік підготовки: 4

Семестри: 7–8

Кількість кредитів ECTS – 9

Загальна кількість годин – 270

Кількість модулів – 2

Аудиторних* годин: 90, з них
лекції:

7 семестр – 30 год.

8 семестр – 20 год.

практичні / семінарські:

7 семестр – 20 год.

8 семестр – 20 год.

самостійної роботи студента – 180 год., з них

7 семестр – 90 год.

8 семестр – 90 год.

Вид підсумкового контролю:

7 семестр – залік

8 семестр – екзамен

Форма підсумкового контролю:

7 семестр – усна*

8 семестр – усна*

* В умовах карантину аудиторні заняття та усна форма контролю здійснюються із застосуванням технології відеоконференцзв'язку на платформі *Google Workspace for Education* із забезпеченням надійної автентифікації студентів.

Код **Google Classroom** навчальної дисципліни (<https://classroom.google.com>):

o7uib7g

Контакти викладача:

O.Davydenko@aa.u.edu.ua | O.Davydenko@my.aa.u.edu.ua

+380 67 472 3386

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право. Особлива частина» є ознайомлення студентів з основними інститутами та галузями, особливістю системи їх джерел, формування у студентів системи знань щодо особливостей міжнародно-правового регулювання найважливіших сфер міжнародних відносин.

При розробці робочої програми дисципліни «Міжнародне публічне право. Особлива частина» враховано зміст тематичних блоків «Міжнародне публічне право» та «Міжнародний захист прав людини» програми єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України №152 від 07 лютого 2020 року.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності	ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння професійної діяльності. ЗК-3 Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. ЗК-4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі «великих даних» (<i>big data</i>), з різних джерел із дотриманням етичних та правових норм у поєднанні з навичками використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК-5 Здатність працювати як автономно, так і у команді, здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК-6 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права (у тому числі міжнародного права), його місця у загальній системі знань про природу і суспільство. ЗК-7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина. ЗК-8 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо. ЗК-9 Цінування та повага різноманітності і мультикультурності, здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
Фахові компетентності	ФК-4 Здатність захищати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів. ФК-6 Здатність передбачати юридичні ризики, пов'язані з множинністю правових систем і юрисдикцій.

	ФК-7 Уміння працювати з міжнародними документами: договорами, актами міжнародних організацій тощо, — здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм, аналізувати їхній характер і юридичний статус, складати проекти й супровідну документацію українською й іноземними мовами, у співпраці з компетентними фахівцями готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах. ФК-9 Здатність виконувати стандартні обов’язки в складі юридичної служби органів, організацій, підприємств, зокрема приватної юридичної практики відповідально та з розумінням етичних аспектів юридичної роботи. ФК-10 Знання засад і доктрин національного та міжнародного права, а також змісту ключових правових інститутів, здатність до їх аналізу та прогнозування тенденцій розвитку; уміння використовувати ці знання і навички у практичній діяльності, надавати юридичні висновки й консультації, здійснювати юридичний супровід основних видів міжнародної співпраці та зовнішньоекономічних операцій, розробляти правову позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів, вести дискусію й дебати, а також виконувати інші види діяльності юриста з питань, що регулюються основними галузями міжнародного публічного права. ФК-12 Вміння налагоджувати ділові контакти з керівництвом, колегами, партнерами та клієнтами; уникати конфліктів у професійній діяльності й ефективно вирішувати вже посталі проблеми. ФК-13 Спроможність усно та письмово викладати правові обґрунтування та висновки з дотриманням процесуальних форм документів, а також готовність здійснювати презентацію таких матеріалів. ФК-14 Знання та розуміння національних інтересів України на міжнародній арені, здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.
--	---

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Міжнародне публічне право. Особлива частина**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) / освітніх компонентів (ОК) освітньої програми:

ОК 08 Теорія держави і права

ОК 09 Конституційне право

ОК 11 Правничі системи сучасності

ОК 17 Міжнародне публічне право. Загальна частина

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Міжнародне право», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мислити абстрактно й аналітично, синтезувати загальні знання насамперед із предметної області для досягнення цілей професійної діяльності, швидко розуміти професійні завдання, оцінювати їхню складність.	ПРН-1
Розуміти базові теоретико-правові підходи, на основі яких здійснюється тлумачення та застосування норм і принципів міжнародного права, та визначати тенденції його розвитку.	ПРН-2
Визначати міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям міжнародних відносин, застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного та національного права при вирішенні практичних завдань.	ПРН-4
Складати проекти міжнародного договору та пов'язаної документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, тексти законопроектів, порівняльних таблиць, пояснювальних записок, та іншої супровідної документації до законопроектів тощо.	ПРН-7
Визначати економічні аспекти юридичних проблем і задач.	ПРН-8
Демонструвати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень міжнародного публічного права, порівняльного законодавства, національного права, виявляти в подіях і фактах міжнародного життя тенденції та закономірності, формулювати їх та визначати пов'язані з ними майбутні можливості й ризики.	ПРН-10
Пропонувати юридичний інструментарій забезпечення інтересів держави; працюючи в групі та під керівництвом, активно відстоювати їх за допомогою такого інструментарію, передбачати й формулювати юридичні ризики тих або інших дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.	ПРН-13
Передбачати широкі загальносуспільні наслідки укладання міжнародного договору або вчинення іншої дії дипломатичного або міжнародно-правового характеру, внутрішньодержавних нормативно-правових актів тощо.	ПРН-14
Здійснювати наукові дослідження з актуальних питань теорії та практики міжнародного права, формулювати новизну таких досліджень, публікувати їх результати в наукових фахових виданнях, а також захищати власні розробки на відповідному рівні, беззастережно керуючись при цьому нормами наукової етики й академічної доброчесності.	ПРН-17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Міжнародне право. Особлива частина»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Студенти вільно оперують базовим понятійно-категоріальним апаратом окремих галузей міжнародного публічного права, знають їх основні доктрини та концепції.	ПРН-1 ПРН-2 ПРН-4 ПРН-7 ПРН-8 ПРН-10 ПРН-13 ПРН-14 ПРН-17
Студенти розуміють особливості системи джерел окремих галузей міжнародного публічного права, їх основних принципів.	
Студенти здатні критично аналізувати норми галузей міжнародного публічного права та формулювати правову позицію в межах тематики дисципліни, спираючись на норми міжнародних договорів чи міжнародно-правових звичаїв, рішення міжнародних судових органів, праці науковців та інші джерела міжнародного публічного права.	
Студенти можуть пояснити особливості правового статусу учасників міжнародних відносин в рамках окремих галузей міжнародного публічного права.	
Студенти здатні виокремлювати актуальні питання теорії та практики окремих галузей міжнародного публічного права, аналізувати їх на основі вивчення джерел відповідних галузей міжнародного публічного права і практики держав, міжнародних організацій та міжнародних судових органів.	
Студенти спроможні пропонувати міжнародно-правові інструменти для захисту національних інтересів України в різних сферах міжнародних відносин.	

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний контроль, модульні контрольні роботи, залік, підготовка презентації-аналізу рішення Міжнародного Суду ООН протягом 7-го (осіннього) семестру, усний екзамен наприкінці 8-го (весняного) семестру. Викладач повідомляє студентам про форми контролю, критерії оцінювання та строки виконання завдань під час першого лекційного заняття.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Загальний розподіл балів за 7-й (осінній) семестр

	Поточне оцінювання			Презентація	Залік
	Модуль 1	Модульна робота	7-й семестр		
Min	26	18	44	16	60
Max	44	30	74	26	100

Загальний розподіл балів за 8-й (весняний) семестр

	Поточне оцінювання			Екзамен	Підсумкова семестрова оцінка
	Модуль 1	Модульна робота	8-й семестр		
Min	24	6	30	30	60
Max	40	10	50	50	100

Поточне оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та має на меті перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти міжнародних документів та доктринальних джерел, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь публічно чи письмово обґрунтувати власну точку зору. Форми поточного контролю, що здійснюється під час семінарських занять: усне або письмове бліц-опитування, фронтальне опитування, підготовка доповідей, презентації, участь у дискусії, розв'язання кейсів, комп'ютерне тестування.

Критерії поточного оцінювання під час семінарських занять

4 бали	Студент активно працює протягом усього семінару, виявляє системні і глибокі знання з теми семінару, демонструє належне опрацювання основної та додаткової літератури, виявляє готовність до використання цих знань для вирішення практичних ситуацій, виявляє творчий підхід в розумінні, викладі і використанні програмного матеріалу, а також обов'язково бере участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні та дискусії під час семінару.
3 бали	Студент активно працює протягом семінару, виявляє системні знання з теми семінару та засвоєння основної літератури, виявляє здатність до використання цих знань для вирішення типових практичних ситуацій, водночас допускає

	незначні помилки та не достатньої аргументовано і переконливо формулює власну позицію, а також бере участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні та дискусії під час семінару.
2 бали	Студент демонструє знання програмного матеріалу та опрацювання основної літератури, не наводить належного обґрунтування власної позиції, допускає окремі суттєві помилки та неточності, бере участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні.
1 бал	Студент демонструє значні прогалини в опрацюванні основної літератури, розуміє лише окремі поняття з тематики семінару, відмовляється брати участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні та дискусії під час семінару
0 балів	Студент не володіє матеріалом семінару, не розуміє змісту питань та завдань, відмовляється брати участь у бліц-опитуванні/фронтальному опитуванні.

У випадках пропуску семінарських занять з поважних причин відпрацювання пройденого матеріалу з кожної теми робочої навчальної програми є обов'язковим. Відпрацювання приймаються викладачем у визначені кафедрою дні консультацій у формі співбесіди з питань відповідного семінару. В інші дні студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття за згодою викладача та за умови погодження заздалегідь дати та часу такого відпрацювання.

Розподіл балів поточного оцінювання за семестр 7-й (осінній) семестр

Модуль 1									
Поточне оцінювання									Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Модульна робота	74
8	4	4	8	4	8	4	4	30	

Розподіл балів поточного оцінювання за семестр 8-й (весняний) семестр

Модуль 1									
Поточне оцінювання									Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	Модульна робота
4	4	8	4	4	4	4	4	4	10
									50

Модульний контроль

Модульна контрольна робота виконується студентами письмово під час останнього семінарського заняття модулю. Зміст питань модульної контрольної роботи охоплює теми, що вивчалися протягом модулю. Підсумкова оцінка за модуль є сумою балів за всіма поточними формами контролю, що здійснювалися під час його вивчення, та оцінки за модульну контрольну роботу. Сума балів поточного контролю за модуль повідомляється студентам під час останнього семінарського заняття модулю. Студенти, які отримали кількість балів нижчу

за визначений мінімум можуть підвищити її шляхом виконання додаткових завдань (підготовка презентацій, складання тестів) з тем, що розглядалися протягом вивчення модулю.

Підсумковий семестровий контроль

Навчальною програмою передбачено проведення підсумкового семестрового контролю у формі заліку наприкінці 7-го семестру та усного екзамену наприкінці 8-го семестру. Залік за 7-й семестр виставляється як сума балів за поточний контроль, модульну контрольну роботу та презентацію-аналіз рішення Міжнародного Суду ООН.

До складання екзамену наприкінці 8-го семестру допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Студенти, які отримали менше 30 балів за підсумками поточного контролю протягом семестру не допускаються до складання семестрового іспиту. На екзамені студент може набрати максимально 50 балів. Екзаменаційний білет складається з трьох теоретичних питань.

Шкала оцінювання: AAY / ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний перелік питань до екзамену (8-й семестр)

- 1 Поняття, джерела та принципи права міжнародних договорів
- 2 Класифікація міжнародних договорів
- 3 Стадії укладення міжнародних договорів
- 4 Інститут застереження у праві міжнародних договорів
- 5 Тлумачення міжнародних договорів
- 6 Недійсність міжнародних договорів
- 7 Припинення та призупинення дії міжнародних договорів
- 8 Поняття, джерела та принципи права зовнішніх зносин

- 9 Правовий статус дипломатичних представництв
- 10 Правовий статус консульських установ
- 11 Дипломатичні привілеї та імунітети
- 12 Поняття та джерела права міжнародних організацій
- 13 Особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій
- 14 Класифікація міжнародних організацій
- 15 Організаційний механізм та функції міжнародних організацій
- 16 Місце та роль Організація Об'єднаних Націй у сучасному міжнародному правопорядку
- 17 Правова природа ЄС та його правової системи
- 18 Система джерел права ЄС
- 19 Принципи права ЄС
- 20 Організаційний механізм ЄС
- 21 Правовий статус Ради Європи
- 22 Організаційний механізм Ради Європи
- 23 Основні напрями діяльності Ради Європи
- 24 Поняття, джерела та принципи міжнародного економічного права
- 25 Держава в міжнародному економічному праві
- 26 Поняття та види мирних засобів мирного вирішення міжнародних спорів
- 27 Дипломатичні засоби мирного вирішення міжнародних спорів
- 28 Судові (юридичні) засоби мирного вирішення міжнародних спорів
- 29 Правова основа діяльності Міжнародного Суду ООН
- 30 Склад та структура Міжнародного Суду ООН
- 31 Юрисдикція Міжнародного Суду ООН
- 32 Загальна характеристика процедури розгляду справ у Міжнародному Суді ООН
- 33 Поняття та основні принципи юрисдикції держав
- 34 Юрисдикційні імунітети держави та її власності
- 35 Імунітети вищих посадових осіб держави
- 36 Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності
- 37 Ознаки міжнародного правопорушення
- 38 Суб'єкти міжнародної відповідальності
- 39 Відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння
- 40 Класифікація міжнародних правопорушень
- 41 Види та форми міжнародно-правової відповідальності держав
- 42 Обставини, що виключають відповідальність держав

- 43 Відповідальність держав за шкідливі наслідки правомірної діяльності
- 44 Відповідальність міжнародних організацій
- 45 Поняття та особливості міжнародно-правових санкцій
- 46 Типи та види міжнародно-правових санкцій
- 47 Умови правомірності застосування міжнародно-правових санкцій
- 48 Механізм застосування міжнародно-правових санкцій
- 49 Контрзаходи: поняття, умови правомірності та механізми застосування
- 50 Заборона застосування сили чи погрози застосування сили за Статутом ООН
- 51 Інститут права держави на самооборону
- 52 Поняття колективної безпеки
- 53 Універсальна система колективної безпеки
- 54 Регіональні системи колективної безпеки
- 55 Миротворча діяльність ООН та регіональних організацій колективної безпеки
- 56 Поняття міжнародного права прав людини
- 57 Теорія поколінь прав людини
- 58 Універсальні міжнародні акти з прав людини
- 59 Інституційний механізм ООН у сфері прав людини
- 60 Регіональні системи захисту прав людини
- 61 Європейська система захисту прав людини
- 62 Захист прав меншин: універсальний та регіональний аспект
- 63 Захист прав корінних народів
- 64 Поняття, джерела та принципи міжнародного гуманітарного права
- 65 Особливості застосування норм міжнародного гуманітарного права
- 66 Правовий статус окремих категорій осіб у міжнародному гуманітарному праві
- 67 Засоби та методи ведення війни
- 68 Поняття міжнародного кримінального права
- 69 Принципи та джерела міжнародного кримінального права
- 70 Індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом
- 71 Міжнародні кримінальні судові установи
- 72 Транснаціональне кримінальне право
- 73 Поняття, джерела та принципи міжнародного морського права
- 74 Правовий статус і режим морських просторів
- 75 Правовий режим міжнародного району морського дна (Району)
- 76 Поняття, джерела та основні принципи міжнародного повітряного права

- 77 Міжнародні авіаційні організації
- 78 Правовий статус та режим використання повітряного простору
- 79 Правовий статус повітряного судна та його екіпажу
- 80 Відповідальність в міжнародному повітряному праві
- 81 Поняття та джерела міжнародного космічного права
- 82 Основні принципи міжнародного космічного права
- 83 Міжнародні організації у сфері космічного права
- 84 Правовий режим космічного простору
- 85 Правовий статус космічних апаратів та космонавтів
- 86 Особливості міжнародно-правової відповідальності в міжнародному космічному праві
- 87 Поняття та джерела міжнародного права навколишнього середовища
- 88 Принципи міжнародного права навколишнього середовища
- 89 Інституційний механізм міжнародного права навколишнього середовища
- 90 Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища

Вимоги та критерії оцінювання презентації-аналізу рішення Міжнародного Суду ООН (7-й семестр)

Презентація-аналіз рішення Міжнародного Суду ООН є самостійною роботою студента, виконання якої сприяє розвитку аналітичних навичок студентів, вміння аналізувати рішення міжнародних судових органів та є обов'язковою вимогою для отримання заліку. Справу студенти обирають самостійно в межах змісту програми дисципліни та, у разі потреби, можуть проконсультуватися з викладачем. Обсяг презентації – 10-12 слайдів. Презентація та усна доповідь тривалістю до 10 хвилин під час семінару повинні містити реквізити справи, короткий виклад фактичних обставин справи, стислий аналіз аргументації Суду та його основних висновків. Студенти також повинні звернути уваги на те, який вплив аналізована справа справила на подальшу практику Суду та розвиток міжнародного права загалом. Студенти представляють свої презентації під час семінару №12. Роботи, що містять ознаки академічного плагіату не зараховуються.

Презентація-аналіз оцінюється за такими критеріями (max 26 бали):

Якість опрацювання рішення max 20 балів:

- точність та повнота висвітлення фактичних і юридичних обставин справи;
- наявність аргументованих висновки щодо впливу рішення на подальшу міжнародно-правову практику;
- загальний стиль оформлення роботи, структура, орфографія, пунктуація та граматики;
- доречність, точність та вичерпність опису правових і фактичних питань.

Відповіді на питання аудиторії під час презентації – max 6 балів.

Політика щодо дотримання академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

До порушень академічної доброчесності студентів належить: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво. У разі виявлення порушення академічної доброчесності студент має повторно виконати індивідуальне завдання (есе) чи повторно пройти форму оцінювання.

6. Методи навчання

Навчальна дисципліна вивчається за допомогою наступних форм та методів навчання: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації, розв'язування практичних задач (кейс-метод), написання есе.

Лекція – це вид навчального заняття, протягом якого викладач у концентрованій, логічно витриманій формі повідомляє слухачам новий або структурує вже відомий навчальний матеріал, а особи, які навчаються, його активно сприймають. Основною метою лекції є отримання студентами систематизованих базових знань з навчальної дисципліни, привернення їх уваги до найбільш складних питань. Лекції розрізняють: 1) за місцем в освітньому процесі (вступні, установчі, поточні, заключні й оглядові); 2) за способом проведення (інформаційні, проблемні, візуальні, бінарні, лекції-провокації, лекції-конференції, лекції-консультації, лекції-дискусії тощо). Тематика лекцій визначається цією робочою програмою навчальної дисципліни.

Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять в Академії, що формує у студентів основи знань з певної наукової галузі, визначає напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни. Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях – аудиторіях.

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем. Семінарські заняття, залежно від тематики, можуть проводитись у формі бесіди, обговорення рефератів і доповідей, дискусій, круглих столів тощо. Семінарські заняття спрямовано на поглиблення та систематизацію знань здобувачів освіти, організацію та підвищення рівня автономності їх самостійної пізнавальної діяльності, формування оціночних суджень.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює якість виконання здобувачами освіти завдань, їх виступи, активність, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді, їх активність в дискусії, вміння формулювати та відстоювати свою позицію та ін. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться до облікового журналу успішності навчальної групи. В обліковому журналі фіксується також присутність/відсутність студентів. Студент, який пропустив семінарське заняття, зобов'язаний його відпрацювати. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях з однією академічною групою.

Консультація – проводиться з метою отримання студентом відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання, для пояснення певних теоретичних положень або аспектів та їх практичного застосування. Консультація може бути індивідуальною або для групи студентів. Можливе проведення консультацій у дистанційному форматі (зокрема, в он-лайн режимі, використовуючи можливості інформаційних систем Академії).

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої студент опановує дисципліну в час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння у повному обсязі навчальної програми та формування в студента здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні й практичні знання, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Метою самостійної роботи є

засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студента самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у підготовці та становленні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Презентація-аналіз рішення Міжнародного Суду ООН – це індивідуальне завдання, що сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з рішеннями міжнародних судових органів, навчальною та науковою літературою. На виконання реферату з дисципліни у робочій навчальній програмі передбачено 25 годин самостійної роботи студента протягом 7-го (осіннього) семестру.

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Зміст навчальної дисципліни

7-й СЕМЕСТР

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Право міжнародних договорів

Місце міжнародного договору в системі джерел міжнародного публічного права. Поняття права міжнародних договорів. Історичний розвиток права міжнародних договорів. Класифікація міжнародних договорів. Процедура укладення міжнародних договорів. Інститут застереження у праві міжнародних договорів. Тлумачення міжнародних договорів. Недійсність міжнародних договорів. Припинення і призупинення дії міжнародних договорів. Вплив збройних конфліктів на міжнародні договори. Законодавство України про міжнародні договори.

Тема 2. Право зовнішніх зносин

Поняття права зовнішніх зносин. Система органів зовнішніх зносин держави. Дипломатичне право. Поняття та види дипломатичних представництв. Структура та персонал дипломатичної місії. Дипломатичні привілеї та імунітети. Консульське право. Встановлення консульських відносин. Види консульських установ. Консульські привілеї та імунітети.

Тема 3. Право міжнародних організацій

Поняття права міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій. Поняття міжнародної організації. Види міжнародних організацій. Особливості правосуб'єктності міжнародних організацій. Функції міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Органи міжнародних організацій. Місце та роль Організації Об'єднаних Націй у сучасному міжнародному правопорядку. Проблеми та можливі шляхи реформування ООН. Регіональні міжнародні організації. Міжнародні конференції. Правова природа та особливості функціонування міжнародних неурядових організацій.

Тема 4. Право Європейського Союзу

Еволюція договірно-правових засад європейської інтеграції. Особливості правової природи ЄС та його правопорядку. Поняття наднаціональності. Система джерел права ЄС. Загальна характеристика інституційного механізму ЄС. Членство в ЄС. Причини Brexit та його юридичні наслідки. Правові засади функціонування внутрішнього ринку ЄС. Правове регулювання співробітництва між Україною та ЄС. Загальна характеристика Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 2014 року.

Тема 5. Право Ради Європи

Становлення Ради Європи, її структура та сфера компетенції. Організаційно-правовий механізм Ради Європи. Склад та повноваження Ради Міністрів. Склад та повноваження Парламентської Асамблеї Ради Європи. Роль та значення Європейського Суду з прав людини. Компетенція допоміжних органів Ради Європи. Основні напрями діяльності Ради Європи.

Тема 6. Міжнародне економічне право

Поняття та предмет міжнародного економічного права. Місце міжнародного економічного права в системі міжнародного публічного права. Джерела та принципи міжнародного економічного права. Держава в міжнародному економічному праві. Міжнародне торговельне

право та право Світової організації торгівлі. Багатосторонні торгівельні угоди в рамках Світової організації торгівлі.

Тема 7. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів

Зміст принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Поняття «спір», «ситуація», «конфлікт». Поняття та види мирних засобів мирного вирішення міжнародних спорів. Консультації: факультативні та обов'язкові. Переговори як засіб мирного вирішення міжнародних спорів. Посередництво та добрі послуги. Міжнародна слідча процедура (обстеження). Міжнародна погоджувальна процедура (примирення). Вирішення спорів в рамках міжнародних організацій. Міжнародний публічний (міждержавний) арбітраж. Міжнародний судовий розгляд.

Тема 8. Міжнародний Суд ООН

Постійна палата міжнародного правосуддя. Правова основа діяльності Міжнародного Суду ООН. Склад та структура Міжнародного Суду ООН. Порядок обрання та правовий статус суддів Міжнародного Суду ООН. Юрисдикція Міжнародного Суду ООН. Особливості процедури розгляду справ Міжнародним Судом ООН. Тимчасові заходи. Консультативні висновки Міжнародного Суду ООН.

8-й СЕМЕСТР

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Міжнародно-правове регулювання використання сили державами

Принцип незастосування сили або погрози силою. Історичні форми правового обмеження збройного насильства в міжнародних відносинах. Заборона застосування сили чи погрози застосування сили за Статутом ООН. Інститут права держави на самооборону. Зміст понять «збройний напад» та «агресія». Процедурні зобов'язання держав під час здійснення самооборони. Підстави реалізації права на колективну оборону. Непревентивність самооборони. Визначення меж здійснення права на самооборону (матеріальні критерії). Необхідність як критерій правомірності дій під час самооборони. Пропорційність та цільова спрямованість дій під час самооборони.

Тема 2. Міжнародно-правові засади універсальної та регіональних систем колективної безпеки

Поняття колективної безпеки. Універсальна система колективної безпеки. Повноваження Ради Безпеки ООН у сфері підтримання міжнародного миру та безпеки. Застосування Радою Безпеки ООН примусових заходів. Регіональні системи колективної безпеки та оборони. Миротворча діяльність ООН та регіональних організацій колективної безпеки. Гуманітарна інтервенція та «обов'язок захищати» (R2P).

Тема 3. Міжнародне право прав людини

Поняття міжнародного права прав людини. Поняття та природа прав людини. Універсальність прав людини. Класифікація прав людини. Теорія поколінь прав людини. Універсальні міжнародні акти з прав людини. Інституційний механізм ООН у сфері прав людини. Регіональні системи захисту прав людини. Європейська система захисту прав людини. Захист прав меншин: універсальний та регіональний аспект. Захист прав корінних народів.

Тема 4. Міжнародне гуманітарне право

Поняття та історичний розвиток міжнародного гуманітарного права. Джерела та принципи міжнародного гуманітарного права. Особливості застосування норм міжнародного гуманітарного права. Поняття збройного конфлікту. Дія норм міжнародного гуманітарного права у просторі та часі. Правовий статус окремих категорій осіб за міжнародним гуманітарним правом. Поняття комбатантів, некомбатантів та жертв збройних конфліктів. Засоби та методи ведення війни.

Тема 5. Міжнародне кримінальне право

Поняття міжнародного кримінального права. Становлення міжнародного кримінального права. Принципи та джерела міжнародного кримінального права. Індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом. Міжнародні кримінальні судові установи. Міжнародний кримінальний суд. Транснаціональне кримінальне право.

Тема 6. Міжнародне морське право

Поняття міжнародного морського права. Джерела міжнародного морського права. Принципи міжнародного морського права. Система міжнародного морського права. Правовий статус і режим морських просторів. Міжнародні протоки та міжнародні морські канали. Міжнародний район морського дна (Район) і його правовий режим за конвенцією ООН 1982 р.

Тема 7. Міжнародне повітряне право

Поняття та джерела міжнародного повітряного права. Основні принципи міжнародного повітряного права. Міжнародні авіаційні організації. Правовий статус та режим використання повітряного простору. Правовий статус повітряного судна та його екіпажу. Відповідальність в міжнародному повітряному праві.

Тема 8. Міжнародне космічне право

Поняття та джерела міжнародного космічного права. Основні принципи міжнародного космічного права. Міжнародні організації у сфері космічного права. Правовий режим космічного простору. Правовий статус космічних апаратів та космонавтів. Особливості міжнародно-правової відповідальності в міжнародному космічному праві.

Тема 9. Міжнародне право навколишнього середовища

Поняття та джерела міжнародного права навколишнього середовища. Принципи міжнародного права навколишнього середовища. Інституційний механізм міжнародного права навколишнього середовища. Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними та радіоактивними відходами. Міжнародно-правове регулювання поводження з небезпечними хімічними речовинами. Міжнародно-правова охорона морського середовища. Міжнародно-правова охорона морських живих ресурсів. Міжнародно-правова охорона транскордонних водотоків. Міжнародно-правова охорона атмосферного повітря. Міжнародно-правова охорона біорізноманіття землі.

7.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Інд. р-та	СРС	Інше
7-й семестр (осінній)						
Модуль 1						
Тема 1. Право міжнародних договорів	18	4	4		10	
Тема 2. Право зовнішніх зносин	9	2	2		5	
Тема 3. Право міжнародних організацій	9	2	2		5	
Тема 4. Право Європейського Союзу	18	4	4		10	
Тема 5. Право Ради Європи	9	2	2		5	
Тема 5. Міжнародне економічне право	9	2	2		5	
Тема 6. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів	18	4	4		10	
Тема 7. Міжнародний Суд ООН	16	4	2		10	
Модульна робота	12	-	2		10	
Разом за модуль	118	24	24		70	
Підготовка презентації-аналізу рішення Міжнародного Суду ООН	27	-	2		20	
Разом за 7-й семестр	145	24	26		90	
8-й семестр (весняний)						
Модуль 1						
Тема 1. Міжнародно-правове регулювання використання сили державами	9	2	2		5	
Тема 2. Міжнародно-правові засади універсальної та регіональних систем колективної безпеки	9	2	2		10	
Тема 3. Міжнародне право прав людини	18	4	4		10	
Тема 4. Міжнародне гуманітарне право	9	2	2		5	
Тема 5. Міжнародне кримінальне право	9	2	2		5	
Тема 6. Міжнародне морське право	9	2	2		5	
Тема 7. Міжнародне повітряне право	9	2	2		5	
Тема 8. Міжнародне космічне право	9	2	2		5	
Тема 9. Міжнародне право навколишнього середовища	9	2	2		5	
Модульна робота	7		2		10	
Разом за модуль	100	20	20		65	
Підготовка до екзамену	25	-	-		25	
Разом за 8-й семестр	125	20	20		90	

7.3. Теми семінарських занять

7-й СЕМЕСТР (ОСІННІЙ)

Семінар 1. Право міжнародних договорів. Частина 1 (2 год.)

1. Міжнародний договір в системі джерел міжнародного публічного права
2. Поняття права міжнародних договорів
3. Класифікація міжнародних договорів
4. Процедура укладення міжнародних договорів
5. Структура міжнародного договору

Семінар 2. Право міжнародних договорів. Частина 2 (2 год.)

1. Інститут застереження у праві міжнародних договорів
2. Тлумачення міжнародних договорів
3. Недійсність міжнародних договорів
4. Припинення та призупинення дії міжнародних договорів
5. Законодавство України про міжнародні договори

Семінар 3. Право зовнішніх зносин (2 год.)

1. Поняття права зовнішніх зносин: дипломатичне та консульське право
2. Система органів зовнішніх зносин держави
3. Правовий статус дипломатичних представництв
4. Правовий статус консульських установ
5. Дипломатичні привілеї та імунітети

Семінар 4. Право міжнародних організацій (2 год.)

1. Поняття та джерела права міжнародних організацій
2. Особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій
3. Класифікація міжнародних організацій
4. Організаційний механізм та функції міжнародних організацій
5. Місце та роль Організації Об'єднаних Націй у сучасному міжнародному правопорядку

Семінар 5. Право Європейського Союзу. Частина 1 (2 год.)

1. Правові аспекти історії розвитку європейської інтеграції
2. Правова природа ЄС та його правової системи
3. Система джерел права ЄС
4. Принципи права ЄС
5. Зміст та значення Лісабонського договору 2007 року

Семінар 6. Право Європейського Союзу. Частина 2 (2 год.)

1. Організаційний механізм ЄС
2. Членство в ЄС
3. Правові засади функціонування внутрішнього ринку ЄС
4. Правове регулювання співробітництва між Україною та ЄС

Семінар 7. Право Ради Європи (2 год.)

1. Правовий статус Ради Європи
2. Організаційний механізм Ради Європи
3. Склад, повноваження та порядок роботи Комітету Міністрів Ради Європи
4. Склад, структура та компетенція Парламентської Асамблеї Ради Європи
5. Основні напрями діяльності Ради Європи

Семінар 8. Міжнародне економічне право (2 год.)

1. Поняття та джерела міжнародного економічного права
2. Принципи міжнародного економічного права
3. Держава в міжнародному економічному праві
4. Правовий статус Світової організації торгівлі
5. Багатосторонні торгівельні угоди в рамках Світової організації торгівлі

Семінар 9. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів. Частина 1 (2 год.)

1. Зміст принципу мирного вирішення міжнародних спорів
2. Поняття «спір», «ситуація», «конфлікт»
3. Поняття та види мирних засобів мирного вирішення міжнародних спорів
4. Консультації: факультативні та обов'язкові
5. Переговори як засіб мирного вирішення міжнародних спорів
6. Посередництво та добрі послуги

Семінар 10. Мирні засоби вирішення міжнародних спорів. Частина 2 (2 год.)

1. Міжнародна слідча процедура (обстеження)
2. Міжнародна погоджувальна процедура (примирення)
3. Вирішення спорів в рамках міжнародних організацій
4. Міжнародний публічний (міждержавний) арбітраж
5. Міжнародний судовий розгляд

Семінар 11. Міжнародний Суд ООН (2 год.)

1. Постійна палата міжнародного правосуддя
2. Правова основа діяльності Міжнародного Суду ООН
3. Склад, структура та юрисдикція Міжнародного Суду ООН

4. Загальна характеристика процедури розгляду справ
5. Тимчасові заходи
6. Консультативні висновки Міжнародного Суду ООН

Семінар 12. Презентація-аналіз рішень Міжнародного Суду ООН (2 год.)

Під час семінару студенти представляють результати виконання індивідуальних завдань.

8-й СЕМЕСТР (ВЕСНЯНИЙ)

Семінар 1. Міжнародно-правове регулювання використання сили державами (2 год.)

1. Заборона застосування сили чи погрози застосування сили за Статутом ООН
2. Інститут права держави на самооборону
3. Зміст понять «збройний напад» та «агресія»
4. Процедурні зобов'язання держав під час здійснення самооборони
5. Підстави реалізації права на колективну оборону
6. Непревентивність самооборони.
7. Визначення меж здійснення права на самооборону (матеріальні критерії)

Семінар 2. Міжнародно-правові засади універсальної та регіональних систем колективної безпеки (2 год.)

1. Поняття колективної безпеки
2. Універсальна система колективної безпеки
3. Регіональні системи колективної безпеки
4. Миротворча діяльність ООН та регіональних організацій колективної безпеки
5. Гуманітарна інтервенція та «обов'язок захищати» (R2P)

Семінар 3. Міжнародне право прав людини. Частина 1 (2 год.)

1. Поняття міжнародного права прав людини
2. Поняття та природа прав людини
3. Класифікація прав людини
4. Теорія поколінь прав людини
5. Універсальні міжнародні акти з прав людини
6. Інституційний механізм ООН у сфері прав людини

Семінар 4. Міжнародне право прав людини. Частина 2 (2 год.)

1. Регіональні системи захисту прав людини
2. Європейська система захисту прав людини
3. Захист прав меншин: універсальний та регіональний аспект
4. Захист прав корінних народів

Семінар 5. Міжнародне гуманітарне право (2 год.)

1. Поняття та історичний розвиток міжнародного гуманітарного права
2. Джерела та принципи міжнародного гуманітарного права
3. Особливості застосування норм міжнародного гуманітарного права
4. Правовий статус окремих категорій осіб за міжнародним гуманітарним правом
5. Засоби та методи ведення війни

Семінар 6. Міжнародне кримінальне право (2 год.)

1. Поняття та історія міжнародного кримінального права
2. Принципи та джерела міжнародного кримінального права
3. Індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом
4. Міжнародні кримінальні судові установи
5. Транснаціональне кримінальне право

Семінар 7. Міжнародне морське право (2 год.)

1. Поняття міжнародного морського права
2. Джерела та принципи міжнародного морського права
3. Правовий статус і режим морських просторів
4. Правовий режим міжнародного району морського дна (Району) за Конвенцією ООН з міжнародного морського права 1982 р.

Семінар 8. Міжнародне повітряне право (2 год.)

1. Поняття, джерела та основні принципи міжнародного повітряного права
2. Міжнародні авіаційні організації
3. Правовий статус та режим використання повітряного простору
4. Правовий статус повітряного судна та його екіпажу
5. Відповідальність в міжнародному повітряному праві

Семінар 9. Міжнародне космічне право (2 год.)

1. Поняття та джерела міжнародного космічного права
2. Основні принципи міжнародного космічного права
3. Міжнародні організації у сфері космічного права
4. Правовий режим космічного простору
5. Правовий статус космічних апаратів та космонавтів
6. Особливості міжнародно-правової відповідальності в міжнародному космічному праві

Семінар 10. Міжнародне право навколишнього середовища (2 год.)

1. Поняття та джерела міжнародного права навколишнього середовища
2. Принципи міжнародного права навколишнього середовища
3. Інституційний механізм міжнародного права навколишнього середовища
4. Актуальні питання міжнародного права навколишнього середовища

7.4. Самостійна робота

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої студент опановує дисципліну в час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння у повному обсязі навчальної програми та формування в студента здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні й практичні знання, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача у вільний від обов’язкових навчальних занять час. Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у студента самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у підготовці та становленні сучасного фахівця вищої кваліфікації. Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента, регламентується навчальним робочим планом і складає 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення дисципліни.

Зміст самостійної роботи визначається навчальною програмою дисципліни та забезпечується навчально-методичними засобами (підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо), завданнями та вказівками викладача, наданими під час вивчення відповідних тем дисципліни. Самостійна робота також виконується у формі індивідуального завдання (презентації-аналізу рішення Міжнародного Суду ООН) протягом 6-го семестру. Обсяг часу, що відведений для самостійної роботи студента за кожною темою, визначено в описі структури навчальної дисципліни (п. 7.2).

Самостійна робота студента по вивченню навчального матеріалу може проходити в науковій бібліотеці Академії, навчальних кабінетах, комп’ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою навчальною програмою для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься для підсумкового контролю разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних занять.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхарстом. Видання сьоме, перероблене / Пер. з англ. Харків: Консум, 2000. 592 с.

Международное право / Вольфганг Граф Вицтум [и др.; пер. с нем. [В. Бергман, пред., сост.]; [науч. ред. и сост. указ. Т.Ф. Яковлева]. М.: Инфотропик Медиа, 2011. 992 с.

Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / [В.В. Мицик, М.В. Буроменський, О.В. Буткевич та ін.] за ред. В.В. Мицика. 2-ге вид., змін. Харків: Право, 2020. Т. 2: Основні галузі. 416 с.

Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть: учеб. для студентов юрид. фак. и вузов. Изд. 3е, перераб. и доп. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 432 с.

Shaw M. N. International Law. Sixth edition. Cambridge University Press, 2008. 1542 p.

Допоміжна література

Антологія української юридичної думки. В. 10 т. / Редкол.: Ю.С.Шемшученко (голова) та ін. Том 8: Міжнародне право / Упорядники : В. Н. Денисов, К. О. Савчук; відп. ред. В. Н. Денисов. Київ: Юридична книга, 2004. 568 с.

Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Одіссей, 2008. 704 с.

Буроменський М.В. Міжнародне право: навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.

Мережко О.О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики: Монографія. Київ: Таксон, 2002. 344 с.

Лукашук И.И. Современное право международных договоров : [в 2 т.]. Москва: Волтерс Клувер, 2004. Т.1: Заключение международных договоров. 658 с. Т.2: Действие международных договоров. 658 с..

Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник / За ред. В.Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2002. 608 с.

Буткевич О.В. Історія міжнародного права : підручник. Київ: Ліра-К, 2013. 416 с.

Гердеген М.. Міжнародне право: підручник / [пер. з нім. Р. Корнута]. Київ: К.І.С., 2011. 515 с.

Енциклопедія міжнародного права: У 3-х томах / редкол.: Ю.С. Шемшученко, В.Н. Денисов (співголови) та ін.; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Академперіодика, Т.1: 2014, Т.2: 2017, Т.3: 2019.

Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1948-1991. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1993. 286 с. URL: https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1.pdf

Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1992-1996. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1998. 132 с. URL: https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add1.pdf

Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1997-2002. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 2006. 298 с. URL: https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add2.pdf

Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 2003-2007. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 2010. 308 с. URL: https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add3.pdf

Краткое изложение решений, консультативных заключений и постановлений Международного Суда 2013-2017. Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 2019. 359 с. URL: https://legal.un.org/icjsummaries/documents/russian/st_leg_serf1_add6.pdf

Лукашук И.И. Международное право. Общая часть : учеб. для студентов юрид. фак. и вузов. Изд. 3е, перераб. и доп. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 544 с.

Мережко О.О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. Київ: Юстініан, 2010. 320 с.

Чубарєв В.Л. Міжнародне економічне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 367 с.

Право Європейського Союзу: підручник / за ред. Р.А. Петрова. Харків: «Право», 2019.

Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у чотирьох книгах. / за заг. ред. В.І. Муравйова. Київ: «Ін Юре», 2015, 2016

Мицик В.В. Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту: підручник для вузів. Київ: Проміні, 2010. 721 с.

Гнатівський М.М., Короткий Т.Р., Хендель Н.В. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для юристів громадських приймалень. Одеса : Фенікс, 2015. 92 с. URL: https://www.academia.edu/14940657/Міжнародне_гуманітарне_право_Довідник_для_юристів_громадських_приймалень

Головко-Гавришева О.І. Компетенція міжнародних міжурядових організацій і суверенітет держави у сучасному міжнародному праві. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Випуск 115 (частина II), 2013. С. 57-65. URL: https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/apmv_2013_1152__10.pdf

Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право. 2-е вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2006. 372 с

Кулеба Д. І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика : моногр. / за наук. ред. О. В. Задорожного. Київ: Вид. дім “Проміні”, 2007. 304 с

Міжнародне публічне право: Підручник. 2-ге вид., стер. / За ред. В.М. Репецького. Київ.: Знання, 2012. 437 с.

Зелінська Н. А., Андрейченко С. С., Дрьоміна-Волок Н. В., Коваль Д. О. Теорія та практика міжнародного кримінального права : підручник / за ред. проф. Зелінської Н. А. Одеса : Фенікс, 2017. 582 с.

Кузнецов С.О., Аверочкіна Т.В. Морське право: підручник. Одеса: Фенікс, 2011. 382 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7438/Averochkina_30.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Задорожній О.В., Медведєва М.О. Міжнародне право навколишнього середовища: підручник для ВНЗ. Київ: Проміні, 2010. 510 с.

Дамирли М.А., Анцупова Т.А. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии : учебное пособие. - Одеса : Фенікс, 2007. - 284 с.

Crawford J.R. Brownlie`s Principles of Public International Law. 8th edition. Oxford University Press, 2012. 803 p.

Sassòli M., Bouvier A.A., Quintin A. How Does Law Protect in War? Volume I: Outline of International Humanitarian Law. Third Edition. ICRC, 2011. URL: <https://www.icrc.org/en/download/file/19454/icrc-0739-part-i.pdf>

International Law Handbook: Collection of Instruments. Book One. New York: United Nations, 2017. 663 p. URL: https://legal.un.org/avl/studymaterials/handbook/english/book_1.pdf

Fitzmaurice M. Treaties. *Max Planck Encyclopedia of Public International Law* [MPEPIL]. February 2010. URL: <https://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1481>

Sommer J. Environmental Law-Making by International Organisations. *Heidelberg Journal of International Law* (HJIL). Volume 56 (1996). P. 628-667. URL: https://www.zaoerv.de/56_1996/56_1996_3_a_628_667.pdf

Faix M. Law of International Organisations. Olomouc: Palacký University, 2012. 185 p. URL: <https://law-in-english.upol.cz/wp-content/uploads/2011/03/Law-of-Int.-Organisations.pdf>

Quigley, John B. Vienna Convention on Consular Relations: In Retrospect and into the Future. *Southern Illinois University Law Journal*. Vol. 38, 2013. URL: https://law.siu.edu/_common/documents/law-journal/articles-2013/5%20-%20Quigley%20Article%20-%20Final.pdf

International Space Law: United Nations Instruments. New York: United Nations, 2017. 104 p. URL: <https://www.un-ilibrary.org/content/books/9789213630921/read>

Palchetti P. Making and enforcing procedural law at the International Court of Justice. *Questions of International Law*. Volume 61 (2019). P. 5-20. URL: http://www.qil-qdi.org/wp-content/uploads/2019/07/02_Procedural-Rules_PALCHETTI_FIN.pdf

Kelly, J. Patrick. The International Court of Justice: Crisis and Reformation. *Yale Journal of International Law*. Volume 12:342, 1987. P. 342-374. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/72839777.pdf>

Golia A. Jr., Peters A. The Concept of International Organization. *MPIL Research Paper Series*. No. 2020-27.

URL: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID3659012_code2541058.pdf?abstractid=3659012&mirid=1

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

<https://www.un.org/> - Офіційний вебпортал ООН

<https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний вебпортал парламенту України

<https://www.icj-cij.org/en> - International Court of Justice official website

<https://www.coe.int/en/web/portal/home> - Council of Europe official website

<https://mfa.gov.ua/> - Офіційний вебсайт Міністерства закордонних справ України

<https://lawfare.gov.ua/> - Спеціалізований вебпортал Міністерства юстиції України, присвячений юридичному протистоянню з Російською Федерацією

<https://legal.un.org/avl/trainingmaterials.html> - UN Audiovisual Library of International Law

<https://www.wto.org/> - World Trade Organization official website

<https://www.icao.int/> - International Civil Aviation Organization official website

<https://www.imo.org/> - International Maritime Organization official website

<https://europa.eu/> - Official website of the European Union

<https://www.unoosa.org/oosa/index.html> - United Nations Office for Outer Space Affairs